

Haelens Aeg11
17-7-2010

Oerossen in Kraansvlak laten zich niet makkelijk zien

De wisenten, waar zijn ze toch?

DOOR MARGOT KLOMPMAKER

OVERVEEN - Al anderhalf uur crosen we door het duinlandschap van het Kraansvlak tussen Zandvoort en Overveen.

Op zoek naar wisenten sjokken we bij dertig graden Celsius door muul zand, beklommen we hellingen en worstelen ons door strakke struiken. Je houdt het niet voor mogelijk met een kudde dieren van zo'n twee meter hoog, maar ze vallen weg in dit landschap en laten zich niet zien.

Sporen zijn er genoeg. Vlaaien in diverse stadia van uitdroging bijvoorbeeld. PWN-boswachter Ruud Maaskant roert met een stokje in een redelijk verse hoop. „Die is van vanochtend.” Hij wijst op een paar grote ronde plekken in het zand onder een groepje bomen. „Daar hebben ze gelegen. Koel zand vinden ze lekker met dit hete weer.”

Maar de dieren zelf zijn al lang weer de hert op. Boverdien hebben we de pech dat de werksudenten die de kudde observeren vandaag niet in het veld zijn. „Die lopen vaak net zo te zoeken. Als zij de kudde hadden gevonden, konden wij ze even bellen.” Nu moeten we zelf speuren. Het is de enige methode want de zenders die sommige dieren dragen doen het niet.

Maaskant speurt even hard mee met de verrekijker. „Je ziet hoe vol het hier strak met dichtbegroeide hellingen en heuvels. Ze gaan makkelijk schuil achter een heuvel of bosje.”

Natuurbeheer

Onderweg komen we de Konikspardies tegen die vorig jaar zijn uitgezet. Maaskant: „Ze gaan heel goed samen met de wisentkudde hebben we gemerkt. Ze vullen elkaar mooi aan, want ze eten verschillende dingen.”

Eten, daar draait het om. De wisenten en paarden zijn evenals de Schotse Hooglanders niet in de duinen gezet omdat ze zo leuk in het landschap passen. „We willen op een efficiënte manier de natuur beheren. En deze dieren kunnen ons daarbij helpen. Ze eten gras, struikjes en kleine bomen.”

We sjokken verder. Zien een ree en konijntjes, maar geen wisenten. Tordat we bij het grote meer komen, vlakbij het wisentuitkijlpunt. Maaskant pakt zijn verrekijker en tuurt. „Ik heb ze!” Hij wijst naar een bosje aan de overkant. „Daar zitten ze.”

We lopen dichterbij. Inderdaad zien we tussen de bomen drie wisenten grasen. De andere dieren zijn niet goed zichtbaar. En echt heel dichtbij kunnen we niet komen, want de dieren zijn schuw en gaan er snel van

Wisent kalf en moeder.

Excursies naar Kraansvlak

De wisenten in het Kraansvlak kunnen momenteel alleen worden bekeken vanaf een uitkijlpunt of het wandelpad langs het leefgebied van de dieren. Het gebied zelf is niet vrij toegankelijk. Het Kraansvlak is het beste te bereiken via de parkeerplaats Koelvlak aan de N200 tussen Haarlem en Zandvoort. Vanaf deze parkeerplaats loopt een gemarkeerde wandelroute van ongeveer een half uur naar het leefgebied van de wisenten. Na een wandeling van ongeveer een half uur door de duinen kom je aan op het uitkijlpunt met uitzicht over het duinmeer waar de wisenten bijna dagelijks komen drinken. Als wandelaar moet je net geluk hebben dat de dieren zich laten zien.

Regelmatig houdt PWN excursies met paard en wagen door het wisentengebied. Ook die bieden geen garantie op het daadwerkelijk zien van de dieren. De excursies staan vermeld op de site van het Nationaal Park Zuid Kennemerland, www.npzk.nl. De eerstvolgende excursies zijn zaterdag 11 en 25 september. Een excursie duurt anderhalf uur en kost 20 euro per persoon.

door. Bovendien zijn ze impo- sant groot. Dus blijven we op eerbiedige afstand en kijken. Kalm kijken de wisenten terug.

Broodzak

In het Kraansvlak, een voor het publiek afgesloten duinterrein van zo'n 440 voetbalvelden groot tussen de spoorlijn naar Zandvoort en de Zandvoortseweg, leeft sinds 2007 een groep je wisenten. Momenteel zijn het er twaalf: een stier, negen vrouwtjes en twee net geboren jonkies. Het is de enige plek in Nederland waar wisenten in de natuur leven. In West-Europa is de oeros uitgestorven. Maar

dankzij fokstations, met name in Polen, leven verspreid door Europa hier en daar weer kleine kuddes, zoals in Het Kraansvlak.

In dit project werken PWN Waterleidingbedrijf, Stichting Duinbehoud, ARK, FREE Natuur en Stichting Kritisch Bosbeheer samen om kennis en ervaring op te doen met wisenten in Nederland en het effect op het duinlandschap.

Voorlopig zitten de wisenten in een afgesloten gebied. Bezoekers kunnen er alleen in onder begeleiding van een boswachter. PWN wil eerst kijken hoe het met de dieren gaat, zonder al te

veel publiek. „Met de Schotse Hooglanders die elders in de duinen lopen maken we de gelste dingen mee. Hoewel we steeds waarschuwen ze niet te voeren, doen mensen dat toch. Dus komen de dieren nu op een holltje op bezoekers af, want voor hen ben je een lopende broodzak. Daar is niet iedereen van geïnd.”

Laast zag Maaskant hoe een bezoeker zijn kind op een Hooglander wilde zetten voor een foto. „Mensen snappen niet dat dit geen huiskinderen zijn.” Gelukkig zijn wisenten een stuk schuwer. „Het is wild, geen vee. Als je te dichtbij komt lopen ze weg.”

Verrassingen

De wisenten in het Kraansvlak komen uit Polen en hebben zich inmiddels goed aangepast aan het Hollandse duinlandschap. Maaskant zelf loopt nu zo'n 21 jaar in de duinen rond, waarvan hij de flora en fauna kent als zijn broekzak. De wisenten vormen een verhaal apart. Van tevoren had de boswachter geen idee wat hij van de oerossen kon verwachten. „Ik had er wat over gelezen, maar hun gedrag blijft ons verbazen.”

Voor sommige boswachters zijn de dieren ook echt gaan leven. „Als je moeite doet kun je ze onderscheiden van elkaar. Ze

hebben officiële stamboekenamen, zoals Podri, Katona en Katerzyna. Maar wij hebben ze bijnamen gegeven, zoals Blondie, Slankie en Zwarte.”

Hij vindt de komst van de wisenten een aanwinst voor het gebied. „Ze eten met name de grotere struiken. Schotse Hooglanders eten meer gras en kleine struikjes. Ik vind de wisenten echt passen bij dit ruige en wilde landschap.”

Toevallig zijn we vlakbij het punt waar begin dit jaar twee jonge wisentjes zijn uitgezet. De twee stierjes - afkomstig van een fokstation in Lelystad - zijn doodgehongerd. „Dat was vreselijk”, vertelt Maaskant. „Niemand had het in de gaten. Ze waren altijd lekker aan het eten, dachten we. En aan hun omvang en vacht kon je niet zien dat het slecht met ze ging en de dieren te weinig voedsel binnenkregen. We waren er kapot van.”

Maar gelukkig zorgen de wisenten soms ook voor aangename verrassingen, zoals een paar welken gelieden. „Opeens waren er twee jonge kalfjes geboren. Ook dat zagen we niet aankomen. Je kunt namelijk niet zien of een wisent drachtig is. Zo leren we een hoop.”

▶ **Videoverslag zie website**